

فهرست مطالب

دییاجه استاد دکترباقر شاملو.....	۱۱
مقدمه.....	۱۵
بخش اول: مفاهیم، مبانی، سیر تحولات تاریخی، شرایط و موانع مسئولیت	
کیفری.....	۲۱
فصل اول: مفاهیم، تحولات، شرایط و موانع مسئولیت کیفری.....	۲۱
مبحث اول: مفهوم شناسی، تحولات و دیدگاه ها.....	۲۱
گفتار اول: مفهوم شناسی.....	۲۲
گفتار دوم: سیری در ادوار تاریخی و مکاتب نظری.....	۲۵
۱- در دوران باستان.....	۲۹
۲- در ادیان.....	۳۰
۳- مسئولیت کیفری در قلمرو مکاتب.....	۳۲
۳-۱- مکتب کلاسیک و نئوکلاسیک.....	۳۳
۳-۲- مکتب اصالت تحصیل.....	۳۵
۳-۳- مسئولیت کیفری در حوزه مکاتب التقاطی.....	۳۶
۴- مسئولیت کیفری در مقررات کیفری ایران.....	۳۷
۴-۱- سیر تاریخی و قانون حاکم.....	۳۸
۴-۲- اصول و قواعد قابل پذیرش در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲.....	۳۹
۴-۳- مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی.....	۴۷
مبحث دوم: شرایط و موانع مسئولیت کیفری در پرتو رویکردی افتراقی.....	۵۲
گفتار اول: شرایط تحقق مسئولیت کیفری.....	۵۲
۱- خطای جزایی (مجرمیت).....	۵۴
۲- اسناد.....	۵۴
۳- اهلیت کیفری.....	۵۵
۳-۱- مفهوم.....	۵۵
۳-۲- ارکان اهلیت کیفری.....	۵۶
گفتار دوم: موانع مسئولیت کیفری از منظر افتراقی سازی انواع کیفر.....	۶۴
۱- موانع مسئولیت کیفری از منظر علل موجهه جرم (در رویکرد افتراقی).....	۶۵
۱-۱- دفاع مشروع در پرتو تمایز.....	۶۵
۲-۱- اجرای حکم، اجازه قانون و آمر قانونی در بستر تمایز.....	۶۷

- ۳-۱- رضایت مجنی علیه ۶۹
- ۴-۱- اضطراب در آئینه تمایز ۷۲
- ۲- موانع مسئولیت کیفری از منظر عوامل رافع ، با تکیه بر جداسازی انواع کیفر ۷۴
- ۱-۲- صغر سن در پرتو تمایز ۷۴
- ۲-۲- جنون و اختلالات روانی در بستر تمایز ۷۸
- ۳-۲- اکراه و اجبار در آئینه تمایز ۸۳
- ۴-۲- جهل یا اشتباه در پرتو تمایز ۸۶
- ۵-۲- مستی از منظر افتراقی سازی انواع کیفر ۹۱
- ۶-۲- خواب و لواط آن ۹۴
- فصل دوم: حدود، قصاص و تعزیرات ۹۷
- مبحث اول: در حدود و قصاص از منظر تمییز آن از مجازات‌های عرفی ۹۸
- گفتار اول: در حد ۹۸
- ۱- مفهوم‌شناسی ۹۸
- ۱-۱- حد در لغت ۹۹
- ۲-۱- حد در قرآن ۱۰۰
- ۳-۱- حد در کلمات فقها و روایات ۱۰۱
- ۲- اجرای حدود در زمان غیبت ۱۰۲
- ۱-۲- اقوال و دیدگاه‌ها ۱۰۳
- ۲-۲- ادله موافقان و مخالفان ۱۰۴
- ۳- قواعد باب حدود در پرتو نظامی افتراقی ۱۰۵
- ۱-۳- قاعده درأ ۱۰۵
- ۲-۳- قاعده تعدد جرم حدی ۱۰۷
- ۳-۳- قاعده عدم سقوط حد با عارض شدن جنون و لزوم اجرای حد در حال جنون ۱۰۸
- ۴-۳- قاعده ناروا بودن تأخیر در اجرای حد و لزوم اجرای فوری آن ۱۰۹
- ۵-۳- قاعده ناروا بودن اجرای حد به وسیله کسی که حدی بر عهده اوست ۱۰۹
- ۶-۳- قاعده عدم پذیرش کفالت در حدود ۱۱۰
- ۷-۳- قاعده عدم پذیرش شفاعت در حدود ۱۱۲
- ۸-۳- سایر قواعد ۱۱۳
- ۴- مفسده اجرای قواعد در قلمرو قاعده حرمت تنفیر از دین ۱۱۵
- گفتار دوم: قصاص ۱۱۸
- ۱- مفهوم و پیشینه تاریخی ۱۱۸
- ۲- شرایط قصاص در پرتو تمییز از سایر کیفرها ۱۲۰

۱-۲- تساوی مقتول و قاتل در آزادی یا بردگی.....	۱۲۱
۲-۲- مساوات قاتل و مقتول در دین.....	۱۲۲
۳-۲- فقدان رابطه پدری.....	۱۲۳
۴-۲- مهدورالدم نبودن مقتول.....	۱۲۴
۵-۲- عقل.....	۱۲۵
۳- موارد سقوط یا عدم اجرای قصاص.....	۱۲۶
۱-۳- از بین رفتن محل قصاص.....	۱۲۷
۲-۳- بخشیده شدن جانی.....	۱۲۸
۳-۳- به ارث برده شدن قصاص از سوی قاتل.....	۱۲۹
۴-۳- وقوع شبهه.....	۱۳۰
۵-۳- صدمه به دیگری.....	۱۳۱
مبحث دوم: تعزیرات.....	۱۳۱
گفتار اول: مفهوم و ماهیت تعزیر.....	۱۳۲
۱- تعزیر در لغت.....	۱۳۲
۲- تعزیر در کلمات فقیهان.....	۱۳۴
۳- انحصار یا عدم انحصار در ضرب.....	۱۳۷
گفتار دوم: عوامل سقوط و اسقاط تعزیر.....	۱۳۷
۱- مرگ جانی یا مدعی علیه.....	۱۳۸
۲- فوت مجنی علیه.....	۱۳۸
۳- توبه مجرم.....	۱۳۹
۴- انکار بعد از اقرار.....	۱۴۰
۵- اقامه بینه.....	۱۴۰
۶- لعان زوجه.....	۱۴۰
۷- عروض جنون.....	۱۴۱
گفتار سوم: تعزیرات منصوص شرعی.....	۱۴۱
۱- مفهوم و مصادیق.....	۱۴۲
۲- نهادهای مستثنی در تعزیرات منصوص شرعی.....	۱۴۴
بخش دوم: مسئولیت کیفری در قلمرو یکپارچگی یا چندپارچگی.....	۱۴۷
فصل اول: اصل و استثنائات.....	۱۴۷
مبحث اول: قاعده یا اصل.....	۱۴۹
گفتار اول: تحلیل موضوع.....	۱۴۹
گفتار دوم: وضع قاعده در حوزه مسئولیت کیفری.....	۱۵۲

۸ □ نظریه مسئولیت کیفری در قوانین حدود، قصاص و تعزیرات

.....	مبحث دوم: استثنائات	۱۵۴
.....	گفتار اول: استثناء متصل (اکراه در قتل)	۱۵۴
.....	گفتار دوم: استثنائات منفصل	۱۵۷
.....	۱- نابالغان و افراد بالغ کمتر از هجده سال	۱۵۸
.....	۱-۱- فروض تعیینی	۱۵۹
.....	۱-۲- حد و قصاص در بالغان کمتر از هجده سال	۱۶۳
.....	۲- جنون	۱۷۱
.....	۱-۲- جنون بعد از ارتکاب جرم قبل از صدور حکم قطعی	۱۷۳
.....	۲-۲- جنون بعد از صدور حکم قطعی	۱۷۴
.....	۳- اکراه	۱۷۸
.....	۱-۳- اکراه در تعزیرات	۱۸۰
.....	۲-۳- اکراه در حدود	۱۸۱
.....	۳-۳- اکراه در جرائم مستوجب قصاص	۱۸۵
.....	۴-۳- عدم تجانس با قاعده	۱۸۶
.....	۴- حکم کلی مستقل در حدود	۱۸۷
.....	۱-۴- علم به حرمت در جرائم حدی	۱۸۹
.....	۲-۴- قاعده درأ	۱۹۳
.....	۳-۴- حدوث تضاد	۱۹۴
.....	۵- مستی	۱۹۵
.....	۱-۵- اطلاق حکم	۱۹۷
.....	۲-۵- مسئولیت کیفری جانی مست	۱۹۸
.....	۳-۵- ایجاد تعارض	۱۹۹
.....	۴-۵- سب پیامبران و ائمه	۲۰۰
.....	۶- شرایط عمومی قصاص	۲۰۲
.....	۱-۶- در فقه	۲۰۲
.....	۲-۶- در قانون مجازات اسلامی	۲۰۴
.....	۳-۶- ناهماهنگی قانونی	۲۰۵
.....	فصل دوم: تقسیم‌بندی ابواب فقهی و مکان‌یابی مقررات مسئولیت کیفری	۲۰۶
.....	مبحث اول: تأملاتی در تقسیم‌بندی ابواب فقه با تکیه بر ضوابط مسئولیت کیفری	۲۰۶
.....	گفتار اول: اصل انقسام و چگونگی آن از منظر فقیهان	۲۰۷
.....	گفتار دوم: فواید تقسیم‌بندی ابواب فقهی در پرتو مسئولیت کیفری	۲۱۲
.....	۱- فواید آموزشی و منطقی	۲۱۲
.....	۲- تمایز احکام عبادی از احکام غیرعبادی	۲۱۲

فهرست مطالب □ ۹

۲۱۳	۱-۲- تعریف.....
۲۱۴	۲-۲- شاخصه‌های احکام عبادی.....
۲۱۵	۳-۲- شاخصه‌های احکام معاملی.....
۲۱۸	۳- شناخت احکام ثابت و متغیر.....
۲۱۹	۴- تفکیک وسیله از هدف.....
۲۲۰	۵- تفاوت در روش تفسیر متن.....
۲۲۱	۶- شناسایی گونه‌های خطاب شرعی.....
۲۲۵	۷- تمایز احکام تأسیسی از احکام امضایی.....
۲۲۸	مبحث دوم: مسئولیت کیفری در قلمرو احکام غیرعبادی.....
۲۲۹	گفتار اول: پیامدهای غیرعبادی بودن مقررات جزائی با تکیه بر مسئولیت کیفری.....
۲۲۹	۱- بی‌نیازی اجرای مقررات کیفری از قصد قربت.....
۲۳۳	۲- سر بر مهر نبودن مقررات مسئولیت کیفری.....
۲۳۴	۳- کثرت مقررات امضایی در مباحث مسئولیت کیفری و تغییرپذیری آن‌ها.....
۲۳۷	۴- راه‌یابی تقسیم‌بندی هدف / وسیله در حوزه مقررات مسئولیت کیفری.....
۲۳۸	۵- مسئولیت کیفری در پرتو احکام قضایی و حکومتی.....
۲۳۹	۶- ضرورت لحاظ رویکردهای عقلایی در تفسیر متون حوزه مسئولیت کیفری.....
۲۴۰	گفتار دوم: دلایل تمایز و ضرورت یکپارچه‌سازی ضوابط مسئولیت کیفری.....
۲۴۲	۱- در قلمرو نقل.....
۲۴۲	۱-۱- قرآن.....
۲۴۷	۲-۱- سنت.....
۲۴۹	۳-۱- اجماع.....
۲۵۰	۲- در قلمرو عقل.....
۲۵۱	۱-۲- حکم عقل.....
۲۵۲	۲-۲- بنای عقلا.....
۲۵۶	۳- عوارض چند پارچگی (تکثر) و ضرورت یکپارچه‌سازی (یگانگی).....
۲۵۶	۱-۳- عوارض و معایب چند پارچگی مقررات مسئولیت کیفری.....
۲۶۲	۲-۳- ضرورت همسان‌سازی مقررات مسئولیت کیفری.....
۲۶۵	نتیجه‌گیری و پیشنهادات.....
۲۷۷	فهرست منابع.....